

СТОЯН СТАВРУ ПРЕД БТА в интервю на Димитър Абрашев относно защитата на авторските права в интернет

София, 20 януари 2012 г.

Въпрос: Да затворим ли торент сайтовете?

Отговор: По този въпрос Съдът на Европейския съюз е имал повод да се произнесе нееднократно. Последното му решение в този смисъл е по дело C-70/10 по спор между Scarlet Extended SA, доставчик на интернет услуги, и SABAM, белгийско дружество за управление на авторски права. По делото се прие, че доставчик на интернет услуги не може да бъде задължен от организация, управляваща авторски права, да въведе на свои разноски система за филтриране на електронните съобщения, за да идентифицира незаконното изтегляне на файлове. Т. е. доставчикът на интернет услуги не може да "затвори" торент сайтовете, като филтрира тяхното съдържание и не позволява достъп на потребителите до тях. С това свое решение Съдът на Европейския съюз де факто позволи съществуването на сайтове, представляващи мрежи за споделяне на съдържание peer-to-peer (т.нар. торент сайтове).

Въпрос: Какво да кажем на онези, които се обявяват за спазването на закона за авторското право, и са против подобно споделяне на информация в интернет?

Отговор: В интернет се сблъскват две основни права - правото на свобода на информацията и авторското право. Този конфликт се разрешава по различен начин в различните държави. Ако САЩ проявяват сравнително по-голяма чувствителност към свободата на информацията, то държавите от Европейския съюз са загрижени в по-голяма степен за правата на авторите. С внасянето на проектите за Закон за възпиране на онлайн пиратството (SOPA - Stop Online Piracy Act) и за Закон за защита на интелектуалната собственост (PIPA - Protect Intellectual Property Act) в САЩ се наблюдава тенденция за известно отклоняване от либералния режим, изразяваща се в предвиждането на сериозни възможности за въздействие върху онлайн пространството с цел защита на авторските права. В Европа с приоритет се ползва и защитата на личните данни в интернет (споделени файлове, снимки, видеа, профили и пр.). Следва да се има предвид обаче, че когато говорим за интернет става въпрос за публично пространство. Интернет не е частно пространство. Всеки, който присъства в него, трябва да знае, че като извършени в едно публично пространство, действията ни в него са видими за определени лица, притежаващи достатъчно познания за това. Всеки

потребител на онлайн услуги трябва да е готов да поеме последиците от присъствието си в интернет, което неизбежно оставя трайни следи (например в резултатите от търсенето по определена ключова дума, в притежаваните от лицето профили, акаунти и пр.).

Въпрос: Колко законно е албум на певец например да стои в торент сайт и да се разпространява безплатно?

Отговор: Наблюдавана напоследък практика е торент сайтовете да премахват торенти, за които имат съобщения, че нарушават авторски права. Това е добра практика, която отчита интересите на авторите и отговаря на принципите на интернет за свободно споделяне.

Въпрос: Възможно ли е да се спазва Законът за авторското право и сродните му права в интернет?

Отговор: Защитата на авторските права в интернет е много проблемно начинание, защото информационните потоци в световната мрежа са изключително динамични и понякога твърде трудно проследими. Те пресичат границите на различни държави, прилагачи различно законодателство и осигуряващи различна по обем защита на авторските права.

Така например авторско право на български гражданин, нарушено от китайски сайт, е много трудно защитимо. Лицата, нарушили авторското право, трудно могат да бъдат достигнати юридически от българското законодателство. Това често прави невъзможна реализацията на предвидената от българското законодателство правна защита на авторските права, тъй като позиционираните в държави с либерално законодателство сайтове не могат да бъдат спрени.

Това всъщност е и една от целите на SOPA и PIPA - да предвидят възможност лице с нарушени авторски права да поиска от търсачките (например от Гугъл) да деактивират и изтрият всички линкове, сочещи към сайтове, за които има съмнение, че нарушават авторски права. Освен това те могат да поискат въпросните сайтове да бъдат изключени от резултатите при търсене по ключови думи, свързани с името на автора или наименованието на произведението, авторските права върху което са нарушени. Това е причината, поради която Гугъл и останалите големи интернет корпорации в момента организират кампания срещу предвижданите законодателни промени в САЩ - с тях се ограничава свободата на информация.

Въпрос: Да има ли общ европейски пазар за авторските права или всяка държава да решава сама за себе си?

Отговор: В онлайн средата определено всяка държава сама за себе си отделно не може да наложи регулация. Такава може да бъде постигната само с координираните усилия на максимален брой държави. Границите в интернет се прекрачват за секунди. Липсва териториалност. Усилията за защита на авторските права могат да бъдат ефективни само когато са предприети като международни.

Въпрос: Да има ли единна европейска рамка?

Отговор: Да. Това ще даде значително по-сериозни гаранции за правата на авторите.

Въпрос: Къде е границата между правото на личната неприкосновеност и онова, което може да бъде проследено?

Отговор: Почти всичко, което може да бъде направено в интернет, може да бъде и проследено. Ако искаме нещо да не бъде проследено, не трябва да влизаме в интернет. Когато сложим нещо в Облака, губим контрола си върху него и не можем да го изменяме и премахваме.

Въпрос: Какво мислите за софтуерите за наблюдение и проследяване, които се предлагат масово в интернет?

Отговор: Проследяването с подобен софтуер представлява посегателство, ако лицето не е дало съгласието си и не знае, че го следят. В този случай проследяването съставлява не само нарушение на личната неприкосновеност на лицето, но може да бъде и престъпление.

Въпрос: Но търговците казват, че тези продукти не са незаконни?

Отговор: Само ако се използват със знанието на лицето. Ако искам някой да знае къде се намирам и съм се съгласил с подобно проследяване - да, продуктите са напълно законни. Когато обаче достъпът е неоторизиран, той може да осъществява признаците на компютърното престъпление, изразяващо се в нерегламентиран достъп до ресурсите на компютър, мобилен телефон и друго подобно устройство. Когато е разрешено от лицето, проследяването не противоречи на закона.

Въпрос: Да браузваме спокойно в интернет или да ограничаваме потреблението си с оглед личната ни неприкосновеност?

Отговор: Да браузваме внимателно. Ако се притесняваме, че някой може да научи повече неща за нас - притеснението ни е основателно. Някой наистина ще научи повече за нас, особено - ако сме активни в различните социални мрежи. Всичко в интернет оставя следа и то - почти „завинаги“. Ако обаче се притесняваме от измама или от кражба на т. нар. дигитална самоличност - това притеснение е от друго естество. При него има какво да направим, за да намалим риска. Подобни интернет измами и кражби на дигитални активи могат да бъдат предотвратени с компетентна защита, с търсене на информация за съществуващите средства за сигурност.